

Kamila Zoruk

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

ORCID 0000-0002-1674-3031

DOI <https://doi.org/10.21697/ucs.2023.31.1.08>

Sprawozdanie ze spotkania z cyklu Economic Lunchtime Seminars zatytułowanego Persistence of Patriarchal Gender Roles: The Low Rates of Female Labour Force Participation of Middle Eastern and North African Immigrants in Canada

6 grudnia 2022 roku o godzinie 11:30 odbyło się kolejne spotkanie z cyklu Economic Lunchtime Seminars zatytułowane *Persistence of Patriarchal Gender Roles: The Low Rates of Female Labour Force Participation of Middle Eastern and North African Immigrants in Canada*. Prelegentem gościnnym była dr Fariba Solati, profesor nadzwyczajna ekonomii z St. Thomas University w Kanadzie, specjalizująca się w makroekonomii, ekonomii rozwoju i ekonomii feministycznej. W odróżnieniu od wcześniejszych spotkań z cyklu ELS realizowanych w formie zdalnej, tym razem seminarium odbyło się w formie stacjonarnej na kampusie UKSW przy ul. Wóycickiego w sali 201 budynku nr 23.

Moderator spotkania, dr Piotr Komorowski, powitał wszystkich uczestników, przedstawił gościa oraz wprowadził w tematykę prelekcji. Następnie głos zabrała dr Solati, która serdecznie powitała wszystkich zgromadzonych słuchaczy i rozpoczęła omówienie problematyki spotkania. Prelegentka na wstępie przedstawiła wyniki swoich badań wyjaśniające niski wskaźnik udziału kobiet w sile roboczej na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej (region określany akronimem MENA – Middle East and North Africa). Na najniższy wskaźnik FLFP (udziału kobiet w sile roboczej – *female labor force participation*) składają się takie czynniki, jak płodność, wiek zawarcia małżeństwa oraz edukacja. Innymi czynnikami, specyficznymi dla tego regionu świata, są: religia, dochód z ropy naftowej, a także kultura patriarchalna. Doktor Solati wskazała, że bycie częścią rejonu MENA wiąże się z niższym wskaźnikiem FLFP, gdyż kultura patriarchy jest tutaj najbardziej wpływowym czynnikiem. Następnie prelegentka przedstawiła dwa ważne aspekty patriarchy odgrywające pod tym względem główną rolę. Pierwszy – sztywny rozdział między sferą publiczną, która jest domeną mężczyzn, i sferą prywatną. Drugi – idealny model męskiego żywiciela rodziny oraz kobiety jako gospodyni domowej i opiekunki.

Zdaniem referującej duża część kobiet to kobiety pracujące w, jak to określiła, „niewidzialnym” gronie zawodowym. Na poparcie swoich słów podkreśliła brak danych i badań dotyczących kobiet i pracy w sektorze nieformalnym, a także fakt, że wkład ekonomiczny kobiet nie jest odzwierciedlony w statystykach. Wyjaśniła również, dlaczego kobiety muszą decydować się na pracę w sektorze nieformalnym, a jako czynniki determinujące taką sytuację wskazała model kobiety jako gospodyni domowej i opiekunki, dyskryminację w sektorze formalnym, łączenie produkcji i reprodukcji w sektorze nieformalnym. Jednak pierwsze miejsce na liście zajęło posiadanie pozwolenia na pracę, które trudno jest uzyskać kobietom w regionie MENA.

Doktor Solati stwierdziła, że kobiety, które nie mają kontroli nad środkami produkcji, mają mniejszą siłę przetargową w swoich rodzinach i często znajdują się w niekorzystnej sytuacji społecznej. Pomimo znacznego wzrostu posiadanego wykształcenia na wszystkich poziomach i znacznego spadku współczynnika dzietności, kobiety nie uczestniczą w rynku pracy w znacznej liczbie, jednak uczestniczą w różnych rodzajach działalności gospodarczej. Wiele z nich musi jednak wybrać pracę w sektorze nieformalnym lub pracę bez wynagrodzenia, ponieważ żyją w społeczeństwach z głęboko zakorzenionym systemem patriarchalnym, w którym wierzenia i praktyki mają tendencję do dewaluowania wkładu kobiet w dobrobyt ekonomiczny ich rodzin, co w konsekwencji sprawia, że praca kobiet jest niewidoczna w statystykach pracy.

W dalszej części spotkania prelegentka wykazała na podstawie swojego badania, że w porównaniu z krajami spoza Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej, kraje MENA mają wyższy poziom patriarchy w odniesieniu do dostępu kobiet do sfery publicznej. W teorii jest to związane z ideologią islamską, kulturą regionalną i dochodami z ropy naftowej. Podsumowując swoją wypowiedź, dr Solati orzekła, iż brak dostępu kobiet

do środków finansowych jest imperatywem patriarchalnego społeczeństwa. Powtórzyła również, że Bliski Wschód i Afryka Północna mają najniższy wskaźnik udziału kobiet w sile roboczej na świecie, ponieważ jest to najbardziej patriarchalny region na świecie. Dodała także, iż kobiety w tym regionie nie mają jednakowych praw, jeśli chodzi o udział w podejmowaniu decyzji publicznych i dostęp do środków finansowych, ale stoją przed bardzo podobnymi wyzwaniami jak kobiety w pozostałych częściach świata. Prelegentka wspomniała, że pomimo wielu ulepszeń w regionie, takich jak wyższe wskaźniki edukacji dziewcząt, instytucje patriarchalne niestety nie osłabły – zwłaszcza w odniesieniu do dostępu kobiet do sfery publicznej. Wyjaśniła również, że dzieje się tak głównie dlatego, iż wiele aspektów kultury patriarchalnej zostało usankcjonowanych przez religię i wspartych przez wiele państw w regionie. Na koniec podkreśliła jednak, że mimo iż tempo zmian różnych aspektów patriarchy nie jest jednolite, jego wpływ zaczął globalnie spadać, choć dzieje się to w wolnym tempie.

Należy dodać, że prelekcja spotkała się z dużym zainteresowaniem. Wszystkie miejsca siedzące były zajęte, a później docierający uczestnicy zajmowali miejsca na podłodze i schodach. Cała sala była wypełniona słuchaczami. Po zakończeniu przemowy uczestnicy spotkania brali czynny udział w otwartej dyskusji oraz zadawali pytania, które bardzo ucieszyły prelegentkę, gdyż pokazywały zainteresowanie zaprezentowaną tematyką.

Po części dyskusyjnej nastąpiły podziękowania oraz pożegnanie uczestników spotkania.